

Hiệu quả và tiêu chuẩn đánh giá hiệu quả giảng dạy các môn lý luận chính trị ở trường đại học

Phan Thị Phương Anh¹

¹ Khoa Khoa học Chính trị, Trường Đại học Cần Thơ.
Email: ptpanh@ctu.edu.vn

Nhận ngày 5 tháng 11 năm 2019. Chấp nhận đăng ngày 16 tháng 12 năm 2019.

Tóm tắt: Ở Việt Nam, khi đánh giá việc giảng dạy các môn lý luận chính trị trong trường đại học, các nhà giáo dục, nhà nghiên cứu thường đồng nhất kết quả hay chất lượng giảng dạy với hiệu quả giảng dạy các môn học này. Tác giả cho rằng, nếu chỉ đánh giá kết quả hay chất lượng giảng dạy sẽ chưa thể đánh giá một cách đầy đủ thực tế giảng dạy các môn lý luận chính trị. Bởi, giảng dạy lý luận chính trị là một bộ phận của công tác tư tưởng trong trường học, do đó cần phải đánh giá hiệu quả giảng dạy các môn lý luận chính trị theo quan điểm cũng như tiêu chuẩn của công tác tư tưởng.

Từ khoá: Hiệu quả, tiêu chuẩn đánh giá, lý luận chính trị.

Phân loại ngành: Chính trị học

Abstract: In Vietnam, when evaluating the teaching of subjects on political theory in universities, educators and researchers often deem that the effectiveness of the teaching is demonstrated in the results or quality of teaching. In the author's opinion, if evaluating the results or the quality of the teaching only, one cannot fully evaluate the reality of the teaching. Because teaching political theory is part of ideological work in the universities, it is necessary to evaluate the effectiveness of teaching subjects of political theory in line with the views and standards of the work.

Keywords: Efficiency, evaluation criteria, political theory.

Subject classification: Politics

1. Mở đầu

Trong cuộc gặp gỡ học sinh, sinh viên tiêu biểu xuất sắc năm học 2017-2018 tại Hà

Nội, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng đã nói: Chúng ta nói phải giáo dục toàn diện, tựu chung lại là đức và tài. Hiền tài là nguyên khí quốc gia. Luật Giáo

dục Việt Nam 2019 chỉ rõ: “Mục tiêu giáo dục nhằm phát triển toàn diện con người Việt Nam có đạo đức, tri thức, văn hóa, sức khỏe, thẩm mỹ và nghề nghiệp; có phẩm chất, năng lực và ý thức công dân; có lòng yêu nước, tinh thần dân tộc, trung thành với lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; phát huy tiềm năng, khả năng sáng tạo của mỗi cá nhân; nâng cao dân trí, phát triển nguồn nhân lực, bồi dưỡng nhân tài, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng, bảo vệ Tổ quốc và hội nhập quốc tế” [12].

Như vậy, ngoài kiến thức chuyên môn, sinh viên rất cần được trau dồi tư tưởng, đạo đức, lối sống, bồi dưỡng lòng yêu nước, niềm tin vào lý tưởng xã hội chủ nghĩa... do đó, giáo dục lý luận chính trị là tiền đề để đào tạo ra một thế hệ cán bộ mới vừa giỏi chuyên môn, vừa vững vàng về lập trường chính trị, có đạo đức cách mạng. Từ đó, đưa đất nước phát triển lên tầm cao mới trong thời kỳ đẩy mạnh hội nhập quốc tế. Chính vì vậy, giảng dạy các môn lý luận chính trị trong hệ thống các trường đại học tức là “đưa lý luận khoa học tiên tiến nhất xâm nhập vào lực lượng xã hội ưu tú, hình thành ở đội ngũ trí thức (tương lai) có đủ phẩm chất chính trị, bản lĩnh và trí tuệ để bảo vệ và xây dựng đất nước, vì mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh”” [3, tr.24].

Tuy nhiên, kết quả hay chất lượng giảng dạy các môn lý luận chính trị trong các trường đại học trong thời gian qua luôn là vấn đề được Đảng cũng như các nhà giáo dục, nhà nghiên cứu quan tâm, lo lắng. Vì vậy, từ trước đến nay có rất nhiều công trình nghiên cứu đề xuất rất nhiều giải pháp nhằm nâng cao kết quả hoặc chất lượng giảng dạy các môn học này trong nhà

trường, nhưng việc ứng dụng các giải pháp đó vào thực tiễn và phát huy tác dụng vẫn chưa cao. Vấn đề đặt ra là hệ thống các giải pháp đó có thực sự đúng với nhu cầu thực tiễn của việc giảng dạy các môn lý luận chính trị trong trường đại học hiện nay? Nhìn lại các công trình nghiên cứu, hầu như các tác giả chỉ căn cứ vào thực trạng giảng dạy các môn lý luận chính trị trong trường học, từ đó đánh giá kết quả hoặc chất lượng giảng dạy là đạt hay chưa đạt, vấn đề đặt ra là gì? yếu tố tác động đến kết quả và chất lượng giảng dạy là gì?... từ đó làm căn cứ để đưa ra giải pháp nhằm nâng cao kết quả hoặc chất lượng giảng dạy các môn học này. Từ trước đến nay chưa có công trình nào thực chất đánh giá hiệu quả giảng dạy các môn học này. Từ đó làm căn cứ để đưa ra giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả việc giảng dạy. Tác giả dùng từ “thực chất” vì từ trước đến nay các nhà giáo dục, nhà nghiên cứu thường nhằm lẫn hoặc hiểu chưa đúng về hiệu quả, chủ yếu đánh đồng kết quả và chất lượng với hiệu quả trong quá trình đánh giá việc giảng dạy các môn lý luận chính trị. Bài viết này bàn về hiệu quả và tiêu chuẩn đánh giá hiệu quả giảng dạy các môn lý luận chính trị trong trường đại học.

2. Hiệu quả giảng dạy các môn lý luận chính trị

Giảng dạy các môn lý luận chính trị trong trường đại học là hoạt động do đội ngũ cán bộ giảng dạy các môn lý luận chính trị trong trường đại học là chủ thể trực tiếp thực hiện việc trình bày kiến thức và truyền lại tri thức về những nguyên lý của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng một cách có

hệ thống, có phương pháp, nhằm hình thành thế giới quan khoa học, nhân sinh quan cách mạng, phương pháp tư duy biện chứng và phương pháp hành động khoa học, góp phần phát huy tính tích cực của sinh viên trong việc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Như vậy, giảng dạy các môn lý luận chính trị chính là một bộ phận của công tác tư tưởng cho sinh viên trong đường đại học. Giảng dạy lý luận chính trị là thực hiện hình thái tuyên truyền trong trường đại học mà đối tượng tuyên truyền là sinh viên. Bởi, đặc trưng cơ bản, của tuyên truyền là “giải thích để quần chúng nhận thức đúng, rồi từ nhận thức đúng đó xây dựng thái độ đúng và quyết tâm hành động theo đúng quy luật khách quan” [11], theo đó việc giảng dạy các môn lý luận chính trị cũng chính là giải thích những tri thức về lý luận chính trị cho sinh viên nhận thức đúng, từ đó xây dựng thái độ đúng và quyết tâm hành động theo đúng quy luật khách quan.

Khái niệm hiệu quả công tác tư tưởng được các nhà nghiên cứu về công tác tư tưởng đề cập đến rất nhiều. Lênin quan niệm về hiệu quả là: “có khả năng thu được kết quả nhiều nhất, vững chắc nhất mà lại ít tổn sức nhất” [10, t.9, tr.79]. Tác giả X.I. Xuronitrencô của Liên Xô trong quyển *Hoạt động tư tưởng của Đảng Cộng sản Liên Xô* đưa ra khái niệm về hiệu quả công tác tư tưởng: “Là sự tương quan giữa kết quả tác động tư tưởng đã đạt được so với những mục tiêu xây dựng giác ngộ cộng sản chủ nghĩa và phẩm hạnh cộng sản chủ nghĩa của con người” [16], hay tác giả Burôdanốp trong quyển *Xã hội học và công tác Đảng* cho rằng: “Hiệu quả là sự ăn khớp

một phần hay hoàn toàn của kết quả và mục đích” [4]. Như vậy, các học giả Liên Xô đã kế thừa quan niệm của Lênin về hiệu quả đó là hiệu quả là sự tương quan giữa kết quả và mục đích của công tác tư tưởng. Tuy nhiên, hai khái niệm trên chưa đề cập tới chi phí mà Lênin gọi là “ít tổn sức nhất”.

Ở Việt Nam, tác giả Hà Học Hợi, Ngô Văn Thọ trong quyển *Đổi mới và nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác tư tưởng* cho rằng: “Hiệu quả là một phạm trù so sánh giữa chi phí và kết quả thu được” [9]. Đưa ra khái niệm hiệu quả công tác tư tưởng cụ thể hơn, tác giả Trần Thị Anh Đào trong quyển *Công tác tư tưởng trong sự nghiệp công nghiệp hoá hiện đại hoá đất nước* cho rằng: “Hiệu quả công tác tư tưởng là sự tương quan giữa kết quả mà công tác tư tưởng đạt được so với mục đích của công tác tư tưởng được xác định từ trước trong một điều kiện xã hội nhất định và với một chi phí nhất định” [5]. Tương tự như vậy, tác giả Đào Duy Quát trong quyển *Công tác tư tưởng* cho rằng: “Hiệu quả công tác tư tưởng là sự tương quan giữa kết quả đạt được do tác động tư tưởng mang lại với mục đích của công tác tư tưởng trong một điều kiện nhất định với một chi phí nhất định” [11].

Như vậy, hầu hết các học giả Việt Nam đều cho rằng hiệu quả là sự tương quan hoặc so sánh giữa kết quả với mục đích và chi phí. Tuy nhiên, các tác giả chưa đề cập rõ chi phí trong công tác tư tưởng là gì? Phải chăng chi là chi phí đầu tư về mặt tài chính?. Trong Luận án Tiến sĩ Triết học của tác giả Trần Ngọc Tuệ *Nâng cao hiệu quả công tác tư tưởng trong quân đội nhân dân*

Việt Nam hiện nay, có giải thích rõ thêm về thuật ngữ chi phí: “Việc sử dụng tối ưu mọi khả năng và thực hiện mục đích trong những điều kiện nhất định” [14, tr.23]. Tuy nhiên, việc sử dụng tối ưu mọi khả năng là bao gồm những khả năng nào? thì vẫn chưa được nêu rõ trong Luận án.

Đặc biệt, năm 2012 tác giả Lương Ngọc Vinh trong Luận án Tiến sĩ *Hiệu quả công tác giáo dục chính trị - tư tưởng trong học viện quân sự ở nước ta hiện nay* đã đưa ra khái niệm hiệu quả công tác giáo dục chính trị - tư tưởng và sử dụng thuật ngữ “nguồn lực” thay cho thuật ngữ “chi phí”. Tác giả cho rằng: “Hiệu quả công tác giáo dục chính trị - tư tưởng là sự tương quan giữa kết quả lĩnh hội tri thức chính trị, hình thành niềm tin chính trị và tinh tích cực chính trị - xã hội ở đối tượng sau tác động giáo dục của chủ thể với mục đích đã xác định và sử dụng hợp lý các nguồn lực để đạt kết quả đó trong những điều kiện cụ thể” [15, tr.59]. Theo tác giả, nhằm tránh việc hiểu chi phí đơn thuần chỉ là tiền vốn, thì việc sử dụng thuật ngữ “nguồn lực” sẽ phù hợp hơn. Bởi nguồn lực là tất cả những gì người ta có thể sử dụng như những yếu tố đầu vào để sản sinh những thành quả mong muốn [17]. Nguồn lực công tác giáo dục chính trị - tư tưởng có hai loại: nguồn lực hữu hình gồm nhân lực, kinh phí, phương tiện, cơ sở vật chất; nguồn lực vô hình gồm kinh nghiệm, kỹ năng sử dụng nội dung, hình thức, phương pháp của chủ thể, thời gian, môi trường giáo dục...

Như vậy, với việc thay thế thuật ngữ “chi phí” bằng thuật ngữ “nguồn lực”, tác giả đã góp phần làm sáng tỏ nội hàm của

thuật ngữ chi phí. Nếu như tác giả Trần Ngọc Tuệ chỉ dừng lại việc giải thích thuật ngữ chi phí ở chỗ “việc sử dụng tối ưu mọi khả năng” nhưng chưa nói rõ nó bao gồm những khả năng nào, thì tác giả Lương Ngọc Vinh đã cụ thể hoá mọi khả năng đó trong nguồn lực hữu hình và vô hình.

Năm 2017, tác giả Lương Khắc Hiếu trong quyển *Cơ sở lý luận công tác tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam* đã đưa ra khái niệm hiệu quả công tác tư tưởng khá hoàn thiện như sau: “Hiệu quả công tác tư tưởng là sự tương quan giữa kết quả đạt được với mục đích của công tác tư tưởng đặt ra và với chi phí về nguồn lực để đạt được kết quả đó trong một điều kiện xã hội nhất định” [8, tr.290].

Trên cơ sở các khái niệm về hiệu quả công tác tư tưởng của các tác giả nêu trên, có thể hiểu khái niệm hiệu quả giảng dạy các môn lý luận chính trị ở trường đại học là sự tương quan giữa kết quả đạt được với mục đích của việc giảng dạy các môn lý luận chính trị đã đặt ra và với chi phí về nguồn lực để đạt được kết quả đó trong một điều kiện của môi trường đại học.

Ở Việt Nam khi đề cập đến vấn đề giảng dạy nói chung và giảng dạy các môn lý luận chính trị nói riêng thường được đồng nhất hiệu quả với chất lượng giảng dạy. Tuy nhiên, về mặt học thuật nếu đồng nhất hiệu quả với chất lượng thì sẽ làm mất đi yếu tố chi phí, điều đó đồng nghĩa với việc không phân biệt được hiệu quả với kết quả và chất lượng. *Kết quả* là cái đạt được do hoạt động tư tưởng mang lại, là sự thay đổi trong nhận thức, thái độ, hành vi của đối tượng sau một chu trình tác động tư tưởng nhưng chưa tính

đến chi phí về nguồn lực có kết quả đó. Trong khi hiệu quả là tương quan, là sự so sánh kết quả với mục đích và với chi phí nguồn lực trong công tác tư tưởng. Do đó, nếu chi đánh giá kết quả đạt được so với mục đích đề ra, nhưng không đánh giá chi phí về nguồn lực như nhân lực, tài chính, phương tiện và cơ sở vật chất, thời gian... sẽ không đánh giá được một cách toàn diện công tác tư tưởng, từ đó sẽ ảnh hưởng đến việc đề ra giải pháp phù hợp với thực tiễn để nâng cao hiệu quả công tác tư tưởng. *Chất lượng*, theo tác giả Hà Học Hợi và Ngô Văn Thọ, chất lượng là phạm trù liên quan đến sự đánh giá mức độ đạt được so với những tiêu chuẩn được quy định về chất. Chất lượng thể hiện những yếu tố khách quan tạo ra nó và những nỗ lực chủ quan để đạt tới. Xét mục đích của công tác tư tưởng, “chất lượng của công tác tư tưởng là mức độ đạt được của công tác tư tưởng so với mục đích, yêu cầu, mục tiêu mà nó cần đạt tới” [9, tr.24]. Xét mục đích trong nghiên cứu khoa học xã hội, tác giả Nguyễn Tiến Sơn cho rằng: “Chất lượng là khái niệm chỉ mức độ của một tập hợp các thuộc tính căn bản, thống nhất hữu cơ, cấu thành nên sự vật, đảm bảo cho sự vật khả năng đáp ứng tốt nhất những mục đích xác định” [13, tr.36]. Đồng thời tác giả cũng khái quát khái niệm chất lượng giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên như sau: “Là khái niệm chỉ tổng hợp chất lượng của các yếu tố tạo thành hoạt động giáo dục lý luận chính trị, mức độ phát triển của các yếu tố trong quan hệ so sánh với mục đích, nhiệm vụ, giáo dục đã xác định; được biểu hiện tập trung ở trình độ nhận thức lý luận chính trị, sự phát

triển phẩm chất, năng lực và kết quả hoạt động thực tiễn của sinh viên” [13, tr.36].

Tóm lại, khi nghiên cứu về chất lượng lượng giảng dạy các môn lý luận chính trị chúng ta chỉ có thể đo lường được mức độ đạt được của kết quả giảng dạy các môn lý luận chính trị so với mục đích, nhiệm vụ giáo dục đã xác định trước đó. Điều đó đồng nghĩa với việc chưa tính đến yếu tố chi phí trong quá trình giảng dạy.

Tuy nhiên, trong thực tiễn giảng dạy các môn lý luận chính trị nếu không quan tâm đến yếu tố chi phí, không chú trọng đầu tư thích đáng cho việc giảng dạy các môn lý luận - một môn học đóng vai trò đặc biệt trong cấu trúc chương trình đào tạo đại học, thì hiệu quả mang lại của môn học sẽ không đảm bảo. Do đó, việc nghiên cứu hiệu quả giảng dạy các môn lý luận chính trị giúp cho nhà nghiên cứu, cũng như nhà quản lý giáo dục có thể căn cứ vào đó để đưa ra giải pháp nâng cao hiệu quả giảng dạy các môn lý luận chính trị phù hợp với thực tiễn giảng dạy hơn.

3. Tiêu chuẩn đánh giá hiệu quả giảng dạy các môn lý luận chính trị

Theo Vũ Ngọc Am việc đánh giá hiệu quả cũng như tiêu chí đánh giá hiệu quả công tác giáo dục lý luận chính trị là một vấn đề rất khó, vì “đây là lĩnh vực hoạt động tinh thần liên quan đến tư tưởng, tình cảm và lý trí của con người, phải thông qua tư duy của con người mới dẫn đến hành động, mà hoạt động thực tiễn của con người lại là kết quả tổng hợp của nhiều yếu tố (khách quan và chủ quan)” [1].

Giáo dục lý luận chính trị là một bộ phận quan trọng của công tác tư tưởng, góp phần xây dựng, bồi đắp nền tảng tinh thần của chế độ. Do đó, giảng dạy các môn lý luận chính trị trong trường học chính là một bộ phận quan trọng của công tác tư tưởng trong trường đại học, góp phần xây dựng, bồi đắp nền tảng tư tưởng của chế độ cho sinh viên trong trường. Chính vì vậy, tiêu chuẩn đánh giá hiệu quả việc giảng dạy các môn lý luận chính trị cũng cần căn cứ theo tiêu chuẩn của công tác tư tưởng.

Ban Tuyên giáo Trung ương năm 2008 trong quyển *Nghiệp vụ công tác tuyên giáo*, trong đó các tác giả cho rằng: hiệu quả công tác tư tưởng được đánh giá thông qua những chuyển biến nhận thức tư tưởng của các giai cấp, tầng lớp và toàn xã hội, thể hiện ở kết quả kinh tế, chính trị, xã hội, phong trào theo các mức độ: lâu dài, trước mắt, trực tiếp [2, tr.15]. Tuy nhiên, theo tác giả Trần Thị Anh Đào thì cơ sở đánh giá hiệu quả công tác tư tưởng không chỉ dừng lại ở sự thay đổi về nhận thức, mà cả thái độ và hành vi của đối tượng sau khi được tác động tư tưởng [5, tr.39].

Theo Lương Khắc Hiếu, cần căn cứ vào mục đích của công tác tư tưởng để xác định hiệu quả của nó. Bởi vì, hiệu quả là tương quan giữa kết quả với mục đích và với chi phí. Mục đích công tác đặt ra những vấn đề gì thì những vấn đề đó trở thành tiêu chuẩn đánh giá hiệu quả. Ngoài ra, tiêu chuẩn đánh giá hiệu quả công tác tư tưởng còn bao hàm các tiêu chí về nguồn lực. Nếu thiếu tiêu chuẩn đánh giá về chi phí nguồn lực cho công tác tư tưởng và không dùng tiêu chuẩn này để đánh giá là chưa thực

hiện đánh giá hiệu quả mà mới chỉ dừng lại ở việc đánh giá kết quả [8, tr.296].

Như trên đã phân tích, hiệu quả công tác tư tưởng được đánh giá bằng các tiêu chuẩn về tinh thần, về thực tiễn và chi phí nguồn lực, do đó đánh giá hiệu quả việc giảng dạy các môn lý luận chính trị trong trường đại học cũng sẽ căn cứ trên ba tiêu chuẩn trên, cụ thể như sau:

- Tiêu chuẩn về tinh thần

Hiệu quả về mặt tinh thần của việc giảng dạy các môn lý luận chính trị ở trường đại học thể hiện cụ thể ở sinh viên nhận thức - kiến thức và niềm tin về môn học.

Thứ nhất, nhận thức là mức độ thấp của hiệu quả giảng dạy các môn lý luận chính trị. Đây là việc hình thành sự hứng thú của sinh viên đối với môn học, thể hiện ở việc sinh viên mong muốn được mở rộng sự hiểu biết, sự quan tâm của sinh viên đến việc cần phải nắm vững chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Do đó, nếu sinh viên không quan tâm, không có nhu cầu muốn tìm hiểu, hoặc không có hứng thú về các kiến thức của môn học thì sẽ không đạt được kết quả nào cả (đó là chưa thể bàn đến kết quả thấp hay cao). Kiến thức là mức độ cao hơn của hiệu quả giảng dạy các môn lý luận chính trị. Đó là sự hiểu biết, nắm vững những nguyên lý, quy luật của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh.

Thứ hai, niềm tin là mức độ cao nhất của hiệu quả về mặt tinh thần. Trên cơ sở niềm tin, sinh viên có lòng trung thành với chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, với con đường xã hội chủ nghĩa mà Đảng và nhân dân đã lựa chọn.

Những tiêu chuẩn đánh giá niềm tin bao gồm: (1) Mức độ tin tưởng vào tính khoa học, tính cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng, vào sự đúng đắn của tư tưởng, lý luận, quan điểm được trang bị; (2) Khả năng đánh giá đúng và định hướng đúng, sự kiên định lập trường, quan điểm trước những diễn biến phức tạp của hiện thực xã hội; (3) Ý chí vững vàng trong cuộc đấu tranh chống ảnh hưởng của hệ tư tưởng tư sản và các quan điểm, luận thuyết phi khoa học; tinh thần đấu tranh bảo vệ chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối, quan điểm của Đảng; (4) Sự kết hợp chặt chẽ quan điểm với hành động thực tế, sự sẵn sàng hành động phù hợp với kiến thức được trang bị. Do đó, niềm tin tự nó bao hàm sự thống nhất lời nói với việc làm.

- Tiêu chuẩn về thực tiễn

Hiệu quả cụ thể của việc giảng dạy các môn lý luận chính trị thông qua tính tích cực chính trị xã hội của sinh viên. Cụ thể như sau:

Một là, sinh viên có ý thức về nghĩa vụ công dân và mức độ thực hiện nghĩa vụ đó. Giảng dạy các môn lý luận chính trị trang bị tri thức và rèn luyện sinh viên thực hiện nghiêm túc đường lối chính sách, quy chế của nhà trường, có ý thức thực hiện văn hoá học đường. Khi sinh viên đã giác ngộ chính trị sẽ giúp cho họ có ý thức, động cơ, mục đích học tập đúng đắn, thái độ nghiêm túc trong học tập và rèn luyện, cố gắng không ngừng để học tập và rèn luyện tốt.

Hai là, tham gia tích cực, tự giác vào những lĩnh vực khác nhau của công tác xã hội.

Ba là, tham gia tích cực, tự giác vào cuộc đấu tranh chống các hiện tượng tiêu cực trong đời sống chính trị, như: tệ quan liêu, vi phạm quyền làm chủ của nhân dân, tham nhũng, thói thờ ơ chính trị...

- Tiêu chuẩn về chi phí các nguồn lực

Các nguồn lực chủ yếu trong việc giảng dạy các môn lý luận chính trị bao gồm: đội ngũ cán bộ giảng dạy; sử dụng kinh phí, cơ sở vật chất, thiết bị, tài liệu, phương tiện giảng dạy; thời gian.

Một là, đội ngũ cán bộ giảng dạy cần phải; (1) Có lập trường chính trị vững vàng, đủ bản lĩnh đối đầu trước sự tấn công ngày càng tinh vi của thế lực thù địch về mặt chính trị tư tưởng. Là đội ngũ trực tiếp tuyên truyền, bảo vệ nền tảng lý tưởng của Đảng, thì hơn ai hết đội ngũ này phải tuyệt đối trung thành, kiên định với lý tưởng của Đảng, không ngừng tôi luyện đạo đức cách mạng, chống lại chủ nghĩa cá nhân, chủ nghĩa cơ hội. Đồng thời, bản thân phải là người đi tiên phong, nêu gương trong việc chống lại những luận điệu sai trái của thế lực thù địch; (2) Có trình độ chuyên môn vững, đồng thời có trình độ ngoại ngữ và công nghệ thông tin. Cán bộ giảng dạy cần có tri thức vững vàng về khoa học về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối Cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam, đồng thời có thái độ tích cực không ngừng học tập nâng cao trình độ và tích cực nghiên cứu khoa học. Ngoài ra, cán bộ giảng dạy phải tích lũy vốn sống, kinh nghiệm thực tiễn, thu thập, cập nhật thông tin, đặc biệt thông tin thời sự về chính trị xã hội giúp bài giảng thêm phong phú, sinh động và gần gũi với thực tiễn.

Trình độ ngoại ngữ là một yêu cầu mang tính cấp thiết đối với đội ngũ giảng dạy lý luận chính trị trong giai đoạn hiện nay. Thông thạo ngoại ngữ giúp giảng viên thuận lợi trong việc tiếp cận kho tri thức khổng lồ của thế giới, tiếp cận những tư tưởng, quan điểm mới thông qua ngôn ngữ chung của nhân loại. Đồng thời, nhu cầu hội nhập quốc tế về giáo dục, đặt ra vấn đề thay đổi khung chương trình đào tạo, cũng như chương trình đào tạo nhằm thu hút du học sinh các nước và tạo điều kiện để sinh viên Việt Nam có cơ hội tham gia học tập trong khu vực cũng như trên thế giới với cùng một chương trình đào tạo. Đội ngũ giảng dạy lý luận chính trị cần dùng ngôn ngữ quốc tế để có thể truyền đạt nội dung môn học đặc thù của Việt Nam đối với du học sinh đến từ nhiều quốc gia khác nhau có mặt ở Việt Nam.

Bên cạnh đó, thông thạo công nghệ thông tin giúp giảng viên dễ dàng tiếp cận những ứng dụng hiện đại của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư (CMCN 4.0) vào giảng dạy, thậm chí làm chủ công nghệ, buộc công nghệ hỗ trợ và tạo ra sự tự do, sáng tạo trong giảng dạy. Từ đó, thay đổi diện mạo, màu sắc của phương pháp giảng dạy các môn lý luận chính trị, nhằm khơi gợi hứng thú học tập trong sinh viên và nâng cao hiệu quả giảng dạy.

Hai là, tiêu chuẩn về sử dụng kinh phí, cơ sở vật chất, phương tiện.

Việc phân bổ tài lực, vật lực cho công tác giảng dạy đảm bảo tính hợp lý. Tinh tiết kiệm hay mức chi phí về tài chính, cơ sở vật chất, phương tiện cho việc giảng dạy phải đảm bảo tính hợp lý, sao cho cùng một chi phí nhưng kết quả đạt được là cao nhất.

Ba là, tiêu chuẩn về thời gian. Đảm bảo phân bổ khối lượng thời gian cho việc giảng dạy các môn lý luận chính trị hợp lý, không diễn ra sớm hay muộn.

4. Kết luận

Những phân tích trên đây cho thấy, cần thiết sử dụng từ “hiệu quả” thay cho từ “kết quả hoặc chất lượng” trong nghiên cứu đánh giá việc giảng dạy các môn lý luận chính trị trong trường đại học. Bởi, khi nghiên cứu về chất lượng giảng dạy các môn lý luận chính trị chúng ta chỉ có thể đo lường được mức độ đạt được của kết quả giảng dạy các môn lý luận chính trị so với mục đích, nhiệm vụ giáo dục đã xác định trước đó. Điều đó đồng nghĩa với việc chưa tính đến yếu tố chi phí trong quá trình giảng dạy.

Trong thực tiễn giảng dạy các môn lý luận chính trị nếu không quan tâm đến yếu tố chi phí, không chú trọng đầu tư thích đáng cho việc giảng dạy các môn lý luận - một môn học đóng vai trò đặc biệt trong cấu trúc chương trình đào tạo đại học, thì hiệu quả mang lại của môn học sẽ không đảm bảo. Do đó, việc nghiên cứu hiệu quả giảng dạy các môn lý luận chính trị giúp cho nhà nghiên cứu, cũng như nhà quản lý giáo dục có thể căn cứ vào đó để đưa ra giải pháp nâng cao hiệu quả giảng dạy các môn lý luận chính trị phù hợp với thực tiễn giảng dạy hơn.

Tài liệu tham khảo

- [1] Vũ Ngọc Am (2011), “Hiệu quả và tiêu chí đánh giá hiệu quả công tác giáo dục lý luận chính trị”, Tạp chí Tuyên giáo, số 11.

- [2] Ban Tuyên giáo Trung ương (2008), *Nghiep vụ công tác tuyên giáo*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [3] Nguyễn Duy Bắc (Chủ biên) (2004), *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về dạy và học môn học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh trong trường Đại học*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [4] Burđanóp (1982), *Xã hội học và công tác Đảng*, Nxb Sách giáo khoa Mác - Lênin, Hà Nội.
- [5] Trần Thị Anh Đào (2009), *Công tác tư tưởng trong sự nghiệp công nghiệp hoá hiện đại hoá đất nước*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [6] Đảng Cộng sản Việt Nam, Ban Chấp hành Trung ương (2014), *Kết luận 94-KL/TW ngày 28 tháng 3 của Ban Bí thư về việc tiếp tục đổi mới việc học tập lý luận chính trị trong hệ thống giáo dục quốc dân*.
- [7] Bùi Hiền (2002), *Từ điển giáo dục học*, Nxb Thời đại, Hà Nội.
- [8] Lương Khắc Hiếu (2017), *Cơ sở lý luận công tác tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [9] Hà Học Hội, Ngô Văn Thọ (2002), *Đổi mới và nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác tư tưởng*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [10] V.I.Lênin (1979), Toàn tập, t.9, Nxb Tiến bộ, Máxcova.
- [11] Đào Duy Quát (2010), *Công tác tư tưởng*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [12] Quốc hội (2019), *Luật giáo dục Việt Nam số 43/2019/QH14*.
- [13] Nguyễn Tiến Sơn (2016), *Chất lượng giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên các trường đại học thể dục thể thao ở nước ta hiện nay*, Luận án Tiến sĩ Chính trị học, Học viện Báo chí và Tuyên truyền.
- [14] Trần Ngọc Tuệ (1996), *Nâng cao hiệu quả công tác tư tưởng trong quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay*, Luận án Phó Tiến sĩ, Học viện Chính trị.
- [15] Lương Ngọc Vĩnh (2012), *Hiệu quả công tác giáo dục chính trị - tư tưởng trong học viên các học viện quân sự ở nước ta hiện nay*, Luận án Tiến sĩ Chính trị học, Học viện Báo chí và Tuyên truyền.
- [16] X.I. Xuronitrencô (1982), *Hoạt động tư tưởng của Đảng Cộng sản Liên Xô*, Nxb Thông tin lý luận, Hà Nội.
- [17] <http://www.wikipedia.com>